

26. februar 2010
j.nr. 7-203-01-90/39

Sundhedsplanlægning
Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

Tlf. 72 22 74 00
Fax 72 22 74 05

E-post
specialeplanlaegning@sst.dk

Specialevejledning for kirurgi

Kort specialebeskrivelse

Kirurgi omfatter forebyggelse, diagnostik, behandling, palliation og rehabilitering af patienter med sygdomme, skader og medfødte misdannelser i fordøjelsessystemet, lever, galdeveje, bugspytkirtel, milt, bugvæg, bryster og endokrine kirtler, hvor et kirurgisk indgreb kan blive et led i behandlingen.

Specialet varetager desuden forskning, udvikling og uddannelse inden for specialets områder.

Hovedopgaver

I kirurgi er der hovedopgaver inden for følgende organer:

- Mave-tarm, herunder:
  - Diafragma og gastro-oesophagal reflux
  - Spiserør, mavesæk og tolvfingertarm (øvre gastrokirurgi)
  - Blindtarm
  - Tynd- og tyktarm (kolorektalkirurgi)
  - Endetarm
  - Bugvæg, bughinde, mesenterium og oment
- Lever, galdeveje og bugspytkirtel
- Milt
- Medfødte og erhvervede sygdomme i mavetarmkanal hos børn (børnekirurgi)
- Endokrine organer herunder skjoldbruskkirtel, binyrer, biskjoldbruskkirtel, visse sygdomme i bugspytkirtel og neuroendokrinetumorer i tarm
- Bryst (mammakirurgi)

Opgaverne omfatter akut og elektiv behandling, som kan være både kirurgisk – herunder åben og/eller minimal invasiv som fx endoskopi – og medicinsk.

Forhold af betydning for specialeplanlægning

Akutte indlæggelser udgør 70-80 % af alle indlæggelser inden for kirurgien. Målet er generelt at øge kvaliteten i såvel den elektive som akutte kirurgi, hvorfor aktiviteten samles på færre steder. Den akutte og elektive kirurgi bør varetages samme sted mhp at opnå erfaring og kvalitet og kirurgi bør endvidere samles, hvor de fælles akutmodtagelser findes. Herved sikres, at patienter med alle sygdomme/ skader med akut behov for operation opereres af kvalificerede kirurger uanset tid på døgnet.

Kirurgi omfatter behandlingen af forskellige kræftformer. Der er indført pakkeforløb for kræftpatienter med henblik på at undgå ikke-fagligt begrundet ventetid ved udredning og behandling. Pakkeforløbet er multidisciplinært organiseret, og hele patientforløbet er som udgangspunkt på forhånd fastlagt og booket. Pakkeforløbet kan således involvere flere sektorer, afdelinger og specialer både på hovedfunktionsniveau og specialfunktionsniveau.

I kræftkirurgien vil der komme yderligere fokus på mindre mutilerende operationer og samtidigt krav til mere individualiserede behandlingsstrategier (skræddersyet behandling). Dette stiller større krav til den enkelte kirurgs viden og kompetencer og fordrer, at der ved de enkelte kirurgiske afdelinger/centre findes et tilstrækkelig differentieret udbud af speciallæger, der samlet dækker de nødvendige kompetencer. Dette kan medføre en samling af ovennævnte operationer til færre afdelinger. Desuden vil der være øgede krav til udstyr.

Ved planlægning af specialet bør der tages hensyn til, at minimal invasiv kirurgi vil vinde yderligere frem inden for alle de kirurgiske områder. Laparoskopi og endoskopi vil blive forfinet med nye teknologier, og ændrede indikationer for gennemførelse af indgreb.

Der er behov for øget fokus på forbedring af den postoperative observation og behandling med henblik på at nedsætte mortalitet og morbiditet efter især akut kirurgi. Dette bør understøttes af en kvalitetsudvikling af de kirurgiske indgreb og forudsætter endvidere, at plejepersonalet også har de rette kompetencer til observation af patienten i en intermediær eller intensiv behandlingsplads.

En del af kontrollerne efter kirurgi er hidtil foretaget af de alment praktiserende læger, men i takt med den mere specialiserede behandling kontrolleres flere patienter i de kirurgiske ambulatorier. Individuelle programmer for follow-up af den enkelte patient med klare specifikationer for de opgaver, der kan varetages i almen praksis vil aflaste ambulatorierne.

Den faglige tilrettelæggelse og organisering af kirurgi

Specialevejledningen tager afsæt i specialerapporten for kirurgi, som er udarbejdet af sundhedsfaglige repræsentanter fra regionerne, det videnskabelige selskab og de relevante faglige selskaber. I forbindelse hermed er der foretaget søgning på litteratur, som beskriver organiseringen af urologi og opgørelser af aktivitetstal fra Landspatientregistret. Det har imidlertid for flere funktioner været vanskeligt at anvende aktivitetsopgørelserne bl.a. på grund

af forskellig registreringspraksis, ligesom det har været vanskeligt at finde litteratur med relevans for organisering af kirurgi.

Side 3

26. februar 2010

Sundhedsstyrelsen

Nedenstående udgør supplement til anbefalinger og krav til den faglige tilrettelæggelse og organisering af kirurgi:

- Sundhedsstyrelsens rapport: Styrket Akutberedskab fra 2007, hvor der er anbefalinger og krav til kirurgi til de fælles akutmodtagelser og traumecentre
- Sundhedsstyrelsen rapport 'Kræftplan II' fra 2005, som opstiller anbefalinger til kræftkirurgi
- Udarbejdelse af pakkeforløb for alle kræftformer, som også vil omfatte udredning og behandling af kræftsygdomme i specialet kirurgi

Endvidere er følgende rapporter og projekter inddraget i specialeplanlægningen i relevant omfang:

- Rapporten 'Forbedring af kirurgisk kræftbehandling – de lægevidenskabelige selskabers anbefalinger'
- Kirurgiprojektet i regi af Sundhedsstyrelsen, som beskriver sammenhængen mellem volumen og kvalitet for kirurgiske behandlinger

Praksisområdet

Idet 70-80 % af de kirurgiske indlæggelser er akutte, er det vigtigt med et tæt samarbejde mellem almen praksis og de kirurgiske afdelinger for at understøtte korrekt visitation. 75 % af de henviste/indlagte patienter får ikke foretaget kirurgi og en stor del vil fortsætte til udredning eller kontrol i almen praksis, hvorfor der skal sikres relevant information til almen praksis. Der bør for de hyppigste sygdomme foreligge retningslinjer for samarbejdet og opgavevaretagelse mellem almen praksis og sygehusvæsenet.

Der findes i kirurgi såvel fuldtids- som deltidsspeciallægepraksis. Der foretages hovedsageligt endoskopi, kirurgi for hernier, analkirurgi og chirurgia minor herunder varicekirurgi. Der har de sidste år været en udvikling, hvor flere og større indgreb er udført udenfor de offentlige sygehuse.

Det kommunale sundhedsvæsen

Et sammenhængende patientforløb med særligt fokus på forebyggelse, udskrivning fra sygehus – herunder opfølgende behandling – og rehabilitering bør sikres i et tværfagligt samarbejde mellem kirurgi og det kommunale sundhedsvæsen

Kommuner og regioner skal i medfør af Sundhedsloven indgå sundhedsaftaler med henblik på at sikre forpligtende koordinering og samarbejde på tværs af sektorer. Sundhedsaftalerne omfatter obligatoriske samarbejdsområder og samarbejdet mellem regioner og kommuner vil således være nærmere beskrevet i sundhedsaftalerne. Der kan indgås aftaler inden for flere områder end de obligatoriske.

Sygehusvæsenet

Nedenfor beskrives anbefalinger til hovedfunktionsniveauet og krav til regionsfunktioner og højt specialiserede funktioner. De sygdomsgrupper/diagnoser samt diagnostiske og behandlingsmæssige metoder, der er re-

gionsfunktioner eller højt specialiserede funktioner i specialet, oplistes. Endvidere fremgår det, hvilke sygehuse der er godkendt til varetagelse af funktionerne.

Side 4

26. februar 2010

Sundhedsstyrelsen

Af hensyn til læsbarhed anvendes forkortelser for sygehusenes navne:

AUH Århus Sygehus	Århus Universitetshospital, Århus Sygehus
AUH Aalborg Sygehus	Århus Universitetshospital, Aalborg Sygehus
RH Randers	Regionshospitalet Randers
RH Horsens	Regionshospitalet Horsens
RH Viborg	Regionshospitalet Viborg
RH Herning	Regionshospitalet Herning
RH Holstebro	Regionshospitalet Holstebro

Sundhedsstyrelsen forudsætter generelt et vist patientvolumen som grundlag for varetagelsen af en specifik specialfunktion. Nogle specialfunktioner minder imidlertid så meget om hinanden, at der kan opbygges specifik erfaring, der dækker på tværs af disse funktioner. I sådanne tilfælde vil det fælles volumen for disse funktioner udgøre et grundlag for vurderingen af den fremtidige varetagelse af funktionerne.

Anbefalinger til hovedfunktionsniveau

Som udgangspunkt bør såvel elektive som akutte hovedfunktioner varetages på samme sygehus – ligesom de bør varetages på sygehuse med fælles akutmodtagelse.

Der bør være speciallæger med kompetencer indenfor en række diagnoser og operative indgreb. Disse kompetencer bør omfatte såvel den almene del af kirurgien som den mere specialiserede del af kirurgien på hovedfunktionsniveau til både benigne og maligne sygdomme, herunder kirurgi for kolorektalcancer. De seneste år har laparoskopisk kolorektalkirurgi fået en mere fremtrædende rolle. Da der er tale om avancerede operationer med høj indlæringskurve og med en uafklaret indplacering i den samlede kolorektale kirurgi forudsætter Sundhedsstyrelsen, at laparoskopisk kolorektalkirurgi samles på få afdelinger på hovedfunktionsniveau med løbende opfølgning mhp. på udvikling og optimering af behandlingsresultater. Der kan på hovedfunktionsniveau være forskellige nedre og øvre endoskopier, herunder kapselendoskopier.

Modtagelse og initial behandling af traumepatienter på ”level 2” niveau¹ bør kunne varetages på hovedfunktionsniveau. Der bør i den fælles akutmodtagelse sikres kompetence og erfaring med den akutte behandling af pneumothorax.

Plejepersonalet bør have de rette kompetencer, herunder også til den postoperative observation og behandling.

---

¹ Level I: Ressourcer til at håndtere ethvert aspekt af et traume

Level II: Ressourcer til at indlede behandlingen af ethvert traume og færdiggøre behandling af de patienter, der ikke sendes til et level I-sygehus

Level III: Ressourcer til hurtig vurdering af den tilskadede, eventuel genoplivning, nødoperation og stabilisering før overflytning.

Det bør være muligt på hovedfunktionsniveau at få assistance fra en speciallæge i kirurgi i løbet af kort tid.

Side 5

26. februar 2010

Sundhedsstyrelsen

Ved varetagelse af kirurgiske hovedfunktioner bør der være samarbejde med følgende specialer/funktioner:

- Anæstesiologi med intensiv terapi niveau 2
- Ortopædisk kirurgi
- Gynækologi og obstetrik
- Intern Medicin
- Pædiatri ved modtagelse af børn

For den elektive kræftkirurgi stilles desuden anbefalinger om samarbejde med følgende specialer:

- Klinisk onkologi
- Klinisk fysiologi og nuklearmedicin
- Klinisk genetik

Krav til specialfunktionsniveau

Regionsfunktioner

De anbefalinger, som er anført for hovedfunktionsniveauet, gælder som krav på regionsfunktionsniveauet. Derudover stilles der følgende krav til varetagelse af regionsfunktioner:

Ved varetagelse af kirurgiske regionsfunktioner skal der – afhængigt af den enkelte funktion - være samarbejde med følgende specialer/funktioner:

- Oto-rhino-laryngologi
- Thoraxkirurgi
- Karkirurgi
- Urologi
- Plastikkirurgi
- Intern medicin: gastroenterologi og hepatologi
- Intern medicin: endokrinologi
- Pædiatri (ved behandling af børn)
- Diagnostisk radiologi med kompetence i interventionel radiologi incl. angiografi/embolisering
- Klinisk fysiologi og nuklearmedicin

Følgende er regionsfunktioner:

Mave-tarm

- Spiserøret
  - Stentanlæggelse (600 pt.):
Rigshospitalet, Hillerød Hospital, Køge Sygehus, Næstved Sygehus, Odense Universitetshospital, Esbjerg Sygehus (formaliseret samarbejde), AUH Århus Sygehus, RH Herning (formaliseret samarbejde), AUH Aalborg Sygehus
  - Endoskopisk submukøs dissektion (ESD), der især foretages i oesophagus og ventrikel:
Rigshospitalet, Køge Sygehus (formaliseret samarbejde), Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH

Aalborg Sygehus (formaliseret samarbejde)

Side 6

26. februar 2010

Sundhedsstyrelsen

- Mavesæk og tolvfingertarm, benign øvre kirurgi
  - Operation for fedme inkl. de akutte komplikationer dertil (2500–3000 pt.):
Hvidovre Hospital, Køge Sygehus, Svendborg Sygehus, Esbjerg Sygehus, AUH Århus Sygehus, RH Viborg, AUH Aalborg Sygehus, Bariatric Center Copenhagen, Bariatric Center Odense, EIRA Privathospitalet Skejby, Privathospitalet Hamlet, Privathospitalet Mølholm
  - Diafragma og gastro-oesophageal reflux (300 pt.):
Hvidovre Hospital, Køge Sygehus, Odense Universitetshospital, Kolding Sygehus, AUH Århus Sygehus samt yderligere en matrikel i Region Midtjylland, AUH Aalborg Sygehus, EIRA Privathospitalet Skejby, Privathospitalet Hamlet, Privathospitalet Mølholm
  - Selvekspanderende metalstents (SEMS) (min. 400 pt.) (skal primært anlægges de steder, hvor man varetager diagnostik og behandling af oesophagus/ventrikel/pancreascancer, idet det indgår som en del af det samlede palliative tilbud):
Afventer yderligere vurdering
  - Vanskelige koledokussten (300 pt.). Varetages i tæt samarbejde med intern medicin: gastroenterologi og hepatologi:
Afventer yderligere vurdering
- Tyk- og tyndtarm
  - Reservoir (tyndtarm) (125 pt.):
Rigshospitalet, Hvidovre Hospital, Køge Sygehus, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus
  - Crohns sygdom – komplicerede tilfælde (250 pt.):
Rigshospitalet, Køge Sygehus, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus
- Endetarm
  - Endoskopiske procedurer med fjernelse af større bredbaserede tumorer fx TEM og EMR procedurer (500 pt.):
Hvidovre Hospital, Bispebjerg Hospital, Roskilde Sygehus, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus
- Endoskopier
  - Ballonendoskopi (tyndtarmsdiagnostik/behandling) (ca. 150 pt.):
To matrikler i Region Hovedstaden, Køge Sygehus, Odense Universitetshospital (intern medicin: gastroenterologi og hepatologi), AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus

Milt

- Splenektomi, hæmatologiske milte (< 100 elektive pt.). Varetages i samarbejde med intern medicin: hæmatologi:
Rigshospitalet, Herlev Hospital, Roskilde Sygehus, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus

Side 7

26. februar 2010

Sundhedsstyrelsen

Endokrine organer

- Thyreoidea (1.700 pt.) (benigne):
Rigshospitalet (oto-rhino-laryngologi), Gentofte Hospital (oto-rhino-laryngologi), Slagelse Sygehus (oto-rhino-laryngologi), Odense Universitetshospital (oto-rhino-laryngologi), Esbjerg Sygehus (kirurgi i nært samarbejde med oto-rhino-laryngologi på samme matrikel), AUH Århus Sygehus, RH Herning (kirurgi i nært samarbejde med oto-rhino-laryngologi RH Holstebro), AUH Aalborg Sygehus (oto-rhino-laryngologi), AROS Privathospital, Herlev Privathospital (oto-rhino-laryngologi)
- Parathyreoidea (300 pt.):
Rigshospitalet (oto-rhino-laryngologi), Gentofte Hospital (oto-rhino-laryngologi), Slagelse Sygehus (oto-rhino-laryngologi), Odense Universitetshospital (oto-rhino-laryngologi), AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus (oto-rhino-laryngologi)

Mammakirurgi

- Operationer for cancer mammae inkl. rekonstruktion. Rekonstruktion varetages i tæt samarbejde med plastikkirurgi (herunder operation for recidiv):
Rigshospitalet, Herlev Hospital, Ringsted Sygehus, Odense Universitetshospital, Vejle Sygehus, Esbjerg Sygehus, Aabenraa Sygehus, AUH Århus Sygehus, RH Randers (formaliseret samarbejde), RH Viborg, RH Holstebro (formaliseret samarbejde), AUH Aalborg Sygehus, AROS Privathospital, Privathospitalet Hamlet, Privathospitalet Mølholm
- Mammakirurgi uden behov for rekonstruktion. Kan evt. varetages på hovedfunktionsniveau i et formaliseret samarbejde med regionsfunktionsniveau. Samarbejdet skal godkendes af Sundhedsstyrelsen:
Rigshospitalet, Herlev Hospital, Ringsted Sygehus, Odense Universitetshospital, Vejle Sygehus, Esbjerg Sygehus, Aabenraa Sygehus, AUH Århus Sygehus, RH Viborg, RH Randers (formaliseret samarbejde), RH Holstebro (formaliseret samarbejde), AUH Aalborg Sygehus, Sygehus Vendsyssel Hjørring (formaliseret samarbejde), AROS Privathospital, Privathospitalet Hamlet, Privathospitalet Mølholm

Højt specialiserede funktioner

De krav, som er givet til regionsfunktionsniveauet gælder også for det højt specialiserede niveau. Derudover stilles der følgende krav til varetagelse af højt specialiserede funktioner:

Side 8
26. februar 2010
Sundhedsstyrelsen

Ved varetagelse af kirurgiske højt specialiserede funktioner skal der – afhængigt af den enkelte funktion - være samarbejde med følgende specialer/funktioner:

- Ved kirurgi på børn, må der være tilstrækkelige faciliteter og ekspertise inden for
  - Pædiatri med neonatologi
  - Klinisk genetik

Evt. specifikke krav til andre samarbejdende specialer må afhænge af den pågældende funktion.

Følgende er højt specialiserede funktioner:

Mave-tarm

- Diafragma og gastro-oesophageal reflux
  - Store paraesophageale hernier (25 pt.). Varetages i tæt samarbejde med thoraxkirurgi:
Hvidovre Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus
  - Reoperation for reflux (30 pt.):
Hvidovre Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus
- Spiserøret (benigne sygdomme) i samarbejde med thoraxkirurgi
  - Lokale operationer inklusiv myotomi og perforation (65 pt.):
Hvidovre Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus
  - Dilatation af achalasi (25 pt.):
Hvidovre Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus

Ved varetagelse af ovenstående højt specialiserede funktioner skal der være mulighed for og kompetence i oesophagus-fysiologisk diagnostik og laparoskopisk operationsteknik

- Kræft i spiserør, mavesæk og tolvfingertarm - operationer på spiserør og cardia varetages i et tæt samarbejde med thoraxkirurgi
  - Oesophagus (150 pt.):
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus (formaliseret samarbejde)
  - Ventrikel herunder cardia (350 pt.):

Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus (formaliseret samarbejde)

Side 9

26. februar 2010

Sundhedsstyrelsen

- Duodenum (20 pt):
Rigshospitalet, AUH Århus Sygehus
- Mavesæk og tolvfingertarm, benign øvre kirurgi
  - Ventrikel (resektion) (150 pt.):
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus
  - Fedmekirurgi konverteringsoperationer (re-do operationer):
Hvidovre Hospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus, Privathospitalet Hamlet, Privathospitalet Mølholm
- Tyk- og tyndtarm
  - Rekonstruktion af J-pouch (tyndtarm) (10 pt.):
Hvidovre Hospital, AUH Århus Sygehus
  - Familiær adenomatøs polypose (FAP). Kontrol af genbærere (30 pt.), kirurgisk behandling (10 pt.) og kontrol (200 pt.):
Hvidovre Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus
  - Dilatation af tyndtarmsstriktur ved inflammatorisk tarmsygdom:
Hvidovre Hospital, AUH Aalborg Sygehus
  - Vurdering med henblik på forlængelsesplastik på tyndtarm eller tarmtransplantation:
Rigshospitalet
Operation foretages i givet fald i udlandet
- Endetarm
  - Avanceret kirurgi ved recidiv af rektumcancer:
Herlev Hospital, AUH Århus Sygehus
  - Rekonstruktioner/sphincterplastik (100 pt.):
Herlev Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus
  - Kunstig sphincter (10 pt.):
AUH Århus Sygehus
  - Analcancer til operation (flere forskellige) (10 pt.):
Herlev Hospital, AUH Århus Sygehus
  - Sakralnerve stimulation (200 pt.) (Et område i stor vækst, der inkluderer mange forskellige patienttyper):
Hvidovre Hospital, AUH Århus Sygehus
- Peritonektomi ved peritoneal carcinose:
Herlev Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus

Lever, galdeveje og bugspytkirtel

- Lever
  - Resektioner:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus (formaliseret samarbejde)
  - Leverkirurgi:
Rigshospitalet, Herlev Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus (formaliseret samarbejde)
  - Peritoneovenøse shunter:
Rigshospitalet
  - Radiofrekvensbehandling (ca. 400 pt.). Funktionen varetages i tæt samarbejde med diagnostisk radiologi. Funktionen kan evt. varetages på regionsfunktionsniveau i formaliseret samarbejde med højt specialiseret niveau. Samarbejdet skal godkendes af Sundhedsstyrelsen:
Rigshospitalet, Herlev Hospital (formaliseret samarbejde), Roskilde Sygehus (formaliseret samarbejde), Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus (formaliseret samarbejde)
  - Levercyster (ca.100 pt.):
Rigshospitalet, Herlev Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus (formaliseret samarbejde)
- Galdeveje
  - Vanskelige galdevejsstrikturer. Varetages i tæt samarbejde med intern medicin: gastroenterologi og hepatologi:
Afventer yderligere vurdering
  - Galdeblære og galdegange (radikale kurative resektioner for kræft) og aflastninger (hepatico-jejunostomi etc.):
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus
  - Iatrogene galdevejslidelser og vanskelige benigne galdevejsstrikturer mhp. rekonstruktiv kirurgisk behandling (50 pt.):
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus
- Pankreas (300 pt.)
  - Kirurgi på pankreas undtagen transplantationer (300 pt.):
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus

Side 10

26. februar 2010

Sundhedsstyrelsen

- Svær akut og kronisk pankreatitis mhp endoskopisk behandling. Varetages i tæt samarbejde med intern medicin: gastroenterologi og hepatologi:
Hvidovre Hospital, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus, AUH Aalborg Sygehus (formaliseret samarbejde)
- Vurdering med henblik på pankreastransplantation – operation foretages i givet fald i udlandet:
Rigshospitalet

Side 11

26. februar 2010

Sundhedsstyrelsen

Børnekirurgi (20-30 pt. for hver diagnosegruppe)

- Diafragmahernie:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital
- Bugvægsdefekt:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital
- Refluks:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital,
- Oesofagusatresi:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital
- Pyloromyotomi:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus
- J-pouch reservoir:
Hvidovre Hospital, Odense Universitetshospital
- Analtresi:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital
- Cloacaemisdannelser (< 5 pt.). Funktionen varetages i samarbejde med udenlandsk center:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital
- Galdeveje:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital
- Pankreas:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital
- Hirschsprung operation:
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital
- Større kirurgi (knivtid > 2 timer) på børn i alderen 0-10 år eller kirurgi på dårlige børn (ASA ≥ 3) i alderen 0-10 år (se i øvrigt specialvejledning for anæstesiologi):
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus

Endokrine organer (i samarbejde med andre specialer)

- Thyreoideacancer (175 pt.)
Varetages også i oto-rhino-laryngologi.
Rigshospitalet (oto-rhino-laryngologi), AUH Århus, Odense Universitetshospital, AUH Aalborg Sygehus (oto-rhino-laryngologi)
- Binyre (60 pt)
Varetages også i urologi. Forløbet varetages i et tæt samarbejde med intern medicin: endokrinologi:
Herlev Hospital (urologi), Odense Universitetshospital (urologi), AUH Århus Sygehus
- Endokrine pankreastumorer (20 pt.):
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus
- Operation for neuroendokrine tumorer i tarm (60 pt.):
Rigshospitalet, Odense Universitetshospital, AUH Århus Sygehus

Vedrørende patienter med højt specialiserede cancerformer (fx. levertumorer) vurderes og visiteres de i de multidisciplinære teams på sygehuse med højt specialiserede funktioner, evt. indenfor rammerne af en formaliseret aftale med et sygehus med regionsfunktion. Det højt specialiserede niveau står for udfærdigelse af visitationsretningslinjerne og har ansvaret for en komplet registrering af patienterne.

Udviklingsfunktioner

Områderne er karakteriseret ved, at der mangler erfaring og viden om outcome.

- Minimal invasiv oesophagus/ventrikel resektion